

Planprogram Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelser (KIFAN) 2022-2025

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	2
2. Planens formål.....	2
3. Planens innhold.....	2
4. Planprosess.....	3
4.1. Organisering.....	3
4.2. Medvirkning.....	4
4.3. Kartlegging og kunnskapsgrunnlag.....	4
4.4. Fremdriftsplan.....	5
5. Overordnede rammer og føringer.....	5
5.1. Nasjonale føringer.....	6
5.2. Regionale føringer.....	7
5.3. Kommunale føringer.....	8
Vedlegg.....	8
Definisjoner – planens målområder.....	8

1. Innledning

For å sikre en sterk kommunal styring av anleggsutbygging med klare prioriteringer og føringer for idrett og aktivitet, er det et krav fra Kulturdepartementet at alle kommuner må ha en plan for fysisk aktivitet. Kommunene står fritt til å forme planens innhold og plass i den kommunale planstrategien, men det er viktig at planen er et styringsverktøy for å kartlegge, synliggjøre og vurdere om kommunen har nådd sine mål innenfor områdene idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelser.

Dette dokumentet legger rammene for arbeidet med utformingen av ny *Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelser (KIFAN)*. Planprogrammet er utformet i henhold til plan- og bygningsloven § 4-1 andre ledd.

Planen vil erstatte Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser 2019-2022, som ble revidert i 2018-2019. Planen rulleres hvert år.

KIFAN skal bidra til å:

- Gjennomføre en målrettet utbygging, tilrettelegging og vedlikehold av anlegg og områder for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelser.
- Bidra til koordinering av andre tiltak knyttet til fysisk aktivitet, friluftsliv og naturopplevelser.
- Dokumentere behov for areal til lek, friluftsliv og idrettsaktiviteter samt samordne behovene for disse.
- Bedre grunnlaget for finansiering av utbyggingskostnadene, inkludert grunnlag og rutiner for søknader om spillemidler.
- Kunne videreutvikle samarbeidet mellom kommune, næringsliv og frivillige lag og foreninger.

Planprogrammet legges ut til offentlig ettersyn i 6 uker samtidig som kommunen varsler om oppstart av planarbeidet.

2. Planens formål

Formålet med planen er å sikre en fremtidsrettet og helhetlig utvikling av målsetninger og strategier for Sortland som aktivitetskommune og regionsenter. Herunder følger det at Sortland skal tilby et bredt spekter av aktiviteter, der alle har mulighet til å drive fysisk aktivitet og oppleve naturen etter sine ønsker, behov og forutsetninger.

3. Planens innhold

Med denne planen ønsker Sortland kommune å bidra til utvikling av aktivitetstilbudet i kommunen slik at så mange som mulig av kommunens innbyggere kan ha glede av å være i fysisk aktivitet og oppleve naturen som Sortland kan tilby. Planen må inneholde en

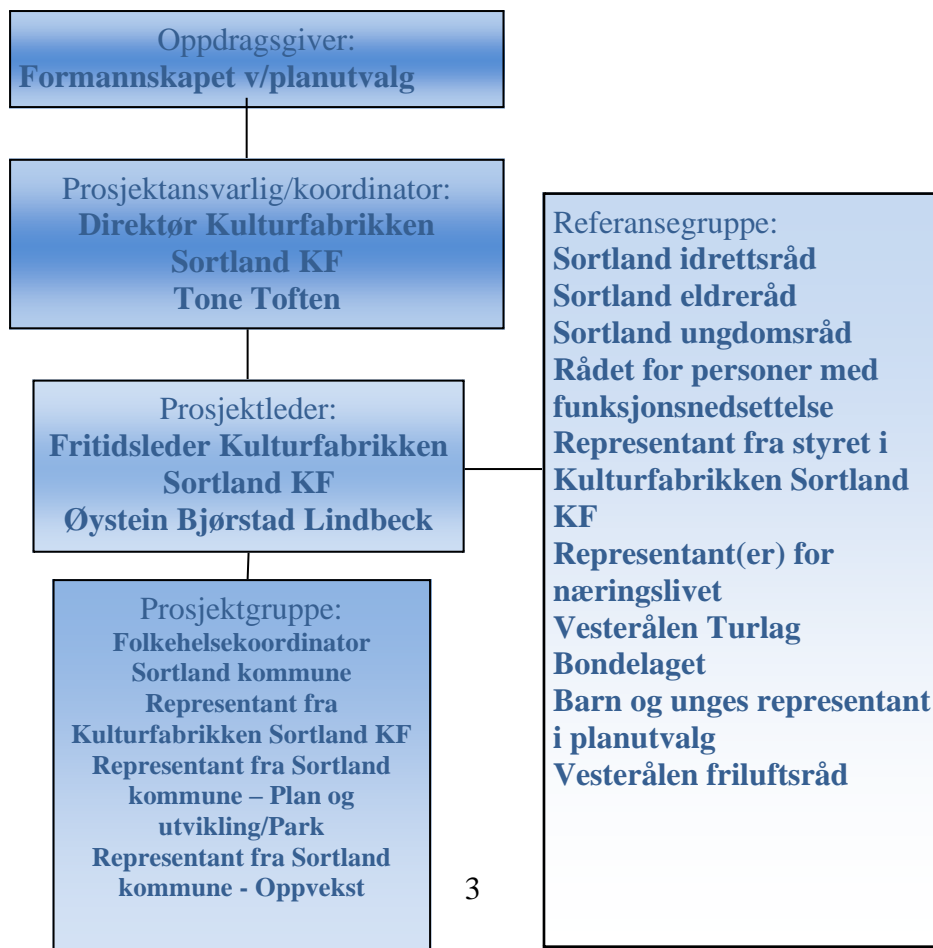
handlingsplan for anleggsutbygging for å møte kravene til å kunne søke spillemidler i planperioden. For å oppfylle planens strategiske funksjon, skal planen også dekke følgende områder:

- Idrettens samfunnsrolle
- Friluftslivets posisjon og potensiale i lokalsamfunnet
- Naturopplevelser og reiseliv
- Tilgjengelighet og tilrettelegging for aktivitet og aktivitetsområder også for personer med nedsatt funksjonsevne
- Tilrettelegging for aktiviteter tilknyttet sjø, fjære og vann, f.eks. fiske, bading, båtliv
- Nåværende og kommende behov for nærmiljøanlegg og ordinære anlegg for fysisk aktivitet
- Folkehelse og økende inaktivitet i befolkningen
- Oppvekstsektorens og omsorgssektorens rolle innen fysisk aktivitet
- Samarbeid (og kommunikasjon) mellom det kommunale, frivilligheten og det private
- Interkommunalt samarbeid og regionale tiltak

4. Planprosess

En god planprosess oppnår medvirkning og forutsigbarhet tidlig i planprosessen. Planprosessen skal følge de normer som gjelder for temaplanlegging med forenklet varsling, nødvendig bredde i planprosess og høring, samt politisk behandling. Planarbeidet gjennomføres etter bestemmelsene i Plan- og bygningsloven (PBL).

4.1. Organisering

4.2. Medvirkning

Medvirkning i planprosessen skal i følge Plan- og bygningsloven sikre medvirkning fra barn og unge, samt grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte. Slik referansegruppen er sammensatt, sikres en bred medvirkning fra flere grupper i planprosessen. Som en del av planprosessen legges det i samarbeid med idrettsrådet opp til dialogmøter med forskjellig geografisk nedslagsfelt.

4.3. Kartlegging og kunnskapsgrunnlag

En god kartlegging av status og behovsanalyser er avgjørende for gode strategier. Det utarbeides derfor en egen plan for denne delen av planprosessen, som i følge fremdriftsplanen i punkt 4.4 skal utføres mars 2022 t.o.m. august 2022. Kartleggingen er kategorisert utifra planens temaområder.

Tema	Grunnlagsmateriale	Metode for kartlegging
Idrettaktivitet	Aktivitetstall	Hentes fra idrettsrådet / medlemstall fra Nordland idrettskrets
Idrettsanlegg kommunale	Tilstandsrapporter	Innhentes fra Eiendom
Idrettsanlegg private	Tilstandsrapporter	Innhentes fra anleggseiere
Anleggsbehov	Grunnlagsdata fra eksisterende prosesser, bl.a. hall/barneskole-prosessen i 2021-2022.	Hentes inn i samarbeid med Sortland idrettsråd og andre eksterne parter
Bruk av idretts og aktivitetsanlegg	Dagens bruk av eksisterende private og kommunale anlegg	Innhentes ved kontakt med anleggseiere, lag og foreninger, samt fra registreringer i turbøker o.l.
Aktivitetsvaner befolkningen for øvrig	Registrert data over aktivitetsvaner	Spørreundersøkelse – eventuelt fokusgrupper
Aktivitet - Bygdeutvikling	Hva eksisterer av tilbud i de ulike bygdene, hvordan skal man tilrettelegge for aktivitet i bygdesamfunnene?	Folkemøter i de ulike grendene, med bred deltakelse fra idrettslagene og andre frivillige lag/foreninger
Omfang av friluftsliv i Sortland	Aktivitetstall m.m. Vurderinger av ulike tiltaks slitasje på natur- og naturmangfold	Dialogmøter med lag og foreninger, frivillige
Reiseliv og naturopplevelser	Hvordan utnytter Vesterålen sine unike naturomgivelser for aktiviteter og opplevelser	Møte med reiselivet

Spillemiddelprosessen	Kommunens rutiner for spillemiddelprosessen	Kartlegges av Kulturfabrikken Sortland KF
Befolkningsutvikling og demografiske fremskrivninger	Talldata fra SSB	

4.4. Fremdriftsplan

Tid – år	2 0 2 2											
Aktivitet/måned	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Utarbeidelse av planprogram	■	■										
Fremme planprogram i formannskap		■										
Høring av planprogram (min. 6 uker)		■	■	■								
Fastsetting av planprogram				■								
Innhenting av data, kartlegging, dialogmøter, analyser		■	■	■	■	■	■					
Utarbeide planforslag					■	■	■					
Offentlig ettersyn (min 6 uker)							■	■	■			
Redigering av plan									■	■		
Vedtak i formannskap og kommunestyre											■	

5. Overordnede rammer og føringer

Kommunal planlegging er som en del av den statlige styringskjeden underlagt statlige og regionale planer og føringer. Det er også slik at i en god rullerende planlegging at det er klare arbeidsfordelinger og relasjoner mellom de ulike kommunale planene. Det er derfor viktig å kartlegge overordnede rammer og føringer, samt se planen i sammenheng med kommunens øvrige planer. Sortland kommune vedtok i starten av året *Kommuneplanens samfunnsdel 2022 – 2034* med tittel og visjon «*I lag om fremtidas Sortland – raus, attraktiv og bærekraftig*». I det ligger:

- Raus: Vi synliggjør, verdsetter og fremmer mangfold og gjensidig respekt.
- Attraktiv: - Vi er en trygg, god og levende kommune å bo i, etablere og drive næringsvirksomhet i, arbeide i og besøke.
- Bærekraftig: I alle valg vi tar, tenker vi på fremtidens generasjoner, miljø og naturmangfold

Planen har 5 hovedmål:

- Sortland er en motor i et attraktivt og vekstkraftig Vesterålen
- Sortlandsamfunnet er raust og helsefremmende
- I Sortlandsamfunnet skapes mestring, trivsel og grunnlag for livslang læring
- Sortlandsamfunnet er grønt, smart og bærekraftig
- Sortland kommune er en handlekraftig og innovativ organisasjon og samfunnsaktør

Blant de utpekte utfordringene i planen er blant annet: Endret demografi, klimaendringer,

utenforskap og ulikheter er noen av utfordringene samfunnet står overfor. *Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelser* må adressere hvordan idrett, aktivitet og folkehelsearbeid kan spille inn for å møte disse problemstillingene.

5.1. Nasjonale føringer

Statlig politikk innenfor planens temaområder er fordelt på 3 departementer.

- Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) har ansvar for statlig kultur- og idrettspolitikk
- Klima- og miljødepartementet har ansvar for utformingen av statens friluftspolitikk
- Helse og omsorgsdepartementet har ansvar for politikktutforming av statens helsefremmende og forebyggende arbeid

Statlig idrettspolitikk:

Staten har et overordnet mål om å legge til rette for at alle som ønsker det skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet. Meld. St. 26 (2011–2012) «*Den norske idrettsmodellen*» slår fast at staten gjennom idrettspolitikken har et særlig ansvar for målgruppene barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år), personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive. Gjennom rammefordeling av spillemidler til fylkeskommunene, søker departementet å legge til rette for at det skal være tilnærmet lik tilgang på anlegg for befolkningen, uavhengig av bosted. Hvilke anleggstyper som bygges vil i første rekke være et resultat av lokale og regionale behov og prioriteringer. Målet med anleggsutbyggingen er å gi flest mulig anledning til å drive idrett og fysisk aktivitet. Anleggstyper som harmonerer med aktivitetsprofilen til barn og ungdom prioriteres spesielt. Videre satses det på anleggstyper som kan brukes av mange og som også gir mulighet for egenorganisert fysisk aktivitet.

Overordnet kan de statlige føringene oppsummeres i målsetningen «*Idrett og fysisk aktivitet for alle*». Idrett blir her satt i sammenheng med flere samfunnsområder med store utfordringer, slik som folkehelse, inkludering, og sosial utjevning. Viktige grupper som det satses på for å oppnå målsetninger innenfor de ulike resultatområdene, er barn og unge, samt tilrettelegging gjennom universell utforming og inkluderingstiltak rettet mot minoriteter.

Ny nasjonal idrettsmelding skulle opprinnelig legges fram i 2021, men ble på grunn av pandemien utsatt til senere i 2022. I mellomtiden publiserte regjeringen idrettsstrategien «*Sterkere tilbake – En mer inkluderende idrett*» august 2021. Et formål med strategien er å fremme økt mangfold, og at alle, uavhengig av f.eks. sosial bakgrunn, etnisitet, religion, kjønn, kjønnsidentitet, seksuell orientering eller funksjonsnedsettelse skal oppleve idrett som en representativ og inkluderende arena..

Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv:

Hovedmålsetningen i Meld. St. 18 (2015-2016) «*Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet*» er at en stor del av befolkningen utøver friluftsliv jevnlig. På bakgrunn av prioriteringene i det statlige friluftslivsarbeidet, og premissene for et aktivt og utbredt friluftsliv, foreslås følgende nasjonale mål for friluftslivspolitikken:

1. Friluftslivets posisjon skal ivaretas og videreutvikles gjennom ivaretagelse av allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftslivsområder, og stimulering til økt friluftslivsaktivitet for alle.

2. Naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge.

Meldingen peker ellers på endringer i demografi, økende urbanisering og større etnisk og kulturelt mangfold har betydning for utviklingen av friluftslivet. Det har også en økende inaktivitet og stillesitting i dagliglivet. Friluftsliv er den vanligste formen for fysisk aktivitet i Norge og er en type aktivitet som ofte når andre grupper enn den organiserte idretten gjør. Satsingen på friluftsliv blir derfor en viktig del av det nasjonale folkehelsearbeidet.

Statlig helsepolitikk:

Folkehelsemeldingen Meld. St. 19 (2018-2019): «Gode liv i et trygt samunn» representerer nasjonale myndigheters oppfølging av føringene i folkehelseloven og er en samlet strategi for å utvikle en bærekraftig folkehelsepolitikk. I meldingen regjeringa den samla innsatsen for å fremme bedre folkehelse og god livskvalitet i befolkninga. Folkehelsearbeidet er tverrsektorielt, og noe av formålet med meldingen er å samle og gjøre greie for arbeidet i ulike sektorer. Det fokuseres særlig på områdene tidlig innsats for barn og unge, forebygging av ensomhet og utjevning av sosiale helseforskjeller.

Andre relevante nasjonale dokumenter:

- St.meld. nr. 26 – Den norske idrettsmodellen (2011-2012)
- St.meld. nr. 18 – Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet (2015-2016)
- St.meld. nr. 15 – Leve hele livet (2017 - 2018)
- St.meld. nr. 19 – Folkehelsemelding (2018-2019)
- St.meld. nr. 10 – Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig (2018-2019)
- Sammen om aktive liv. Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029. - Helse og Omsorgsdepartementet.

5.2. Regionale føringer

Regional plan for folkehelse i Nordland 2018 – 2025 sier noe om fylkeskommunale føringer for planens temaområder. Folkehelsearbeid pekes ut som arbeid med stort helsepotensial, og det legges vekt på at helse i hovedsak skapes utenfor helsesektoren. De klare signalene fra statlig hold om rollen fysisk aktivitet og naturopplevelser spiller for befolkningens livskvalitet og helse, følges opp fra fylket. Ansvaret for egen helse må understøttes av et kollektivt samfunnsansvar, og det legges mye vekt på samarbeid og strukturelle tiltak med universelt nedslagsfelt mot hele befolkningen.

I planen pekes følgende folkehelseutfordringene ut som de utfordringene med størst konsekvenser: Psykiske plager, høyt frafall i videregående skole og store sosiale helseforskjeller.

Vesterålen har de siste årene blitt et svært ettertraktet reisemål. I 2019 ble ny reiselivsstrategi ferdigstilt og vedtatt i samtlige kommuner - "*Bærekraftig vekst mot 2025*". Formålet er en felles strategi for en god utvikling av Vesterålen både som bo- og reisemål. Fokuset er ikke alene å tilpasse Vesterålen for tilreisende, men f.eks. også å se på infrastruktur og

tilrettelegging i tråd med den økende bruken av Vesterålens ressurser. Vesterålen er merket som bærekraftig reisemål – som betyr at det jobbes kontinuerlig med å utvikle reisemål på en mer bærekraftig måte, både innen økonomisk levedyktighet, sosiale verdier og bevaring av natur og kultur. Sortlands prosjekt/tiltak som en del av strategien er "Sortland - den blå kulturbyen".

5.3. Kommunale føringer

KIFAN må følge de prioriteringer og strategier som er satt i Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2034 og forholder seg til de disponeringer som er gjort i Kommuneplanens arealdel (2017 – 2029). Byplan Sortland 2015-2027 er også en sentral plan som denne kommunedelplanen forholder seg til.

KIFAN må også ses i sammenheng med følgende kommunale planer og dokumenter:

- Kommunedelplan for helse, omsorg og folkehelse (2015-2030)
- Kommunedelplan for oppvekst (STOLT) (2015-2030)
- Kommunedelplan for kvalitet i barnehage og skole (2021 – 2025)
- Kulturminneplan for Sortland 2020 - 2030
- Frivillighetsmeldingen (legges fram senere i 2022)

Vedlegg

Definisjoner – planens målområder

Begrepene som favner temaområdet for planen er definert i veilederen «Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet» (2014) og gjeldende «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet», utarbeidet av Kulturdepartementet.

Idrett

Aktivitet i form av trening eller konkurranse i den organiserte idretten.

Fysisk aktivitet

Egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og aktiviteter preget av lek.

Naturopplevelser

Er ikke definert i veilederen, men det er viktig for Sortland å kunne tilby opplevelsesaktiviteter som fremmer bruk av naturen vår og Vesterålen som reisemål. Vi velger derfor å skille ut naturopplevelser fra fysisk aktivitet for å dekke aktiviteter som er viktig for reiselivsnæringen, og gir naturopplevelser uten å nødvendigvis innebære fysisk aktivitet. Vi definerer derfor naturopplevelser som opphold i friluft med sikte på rekreasjon og

opplevelser i naturens omgivelser.

Ordinære anlegg

- anlegg for idrett og fysisk aktivitet
- tilskuddsberettigede anlegg som kommer fram av ”Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet”
- I hovedsak er anleggstypene nært knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for idrettsorganisasjoner.

Nærmiljøanlegg

- Anlegg eller områder tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig beliggende i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder.
- Anleggene eller områdene skal være fritt allment tilgjengelige
- Kan lokaliseres som eget anlegg eller i tilknytning til et skoleanlegg eller idrettsanlegg.

Friluftsområde

- Store, ofte uregulerte områder som som omfattes av allemannsretten.
- Områdene benyttes til turliv, jakt, fiske, fysisk aktivitet og trening.
- I kommuneplanens arealdel er friluftsområder oftest LNF-områder (Landbruks-, natur, og friluftsområder)

Friområde

Avgrensede områder med spesiell tilrettelegging og opparbeidelse for allmenn rekreasjon og opphold.